

**Rapportage - Samenwerking in de
Rotterdamse culturele sector**

Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur
September 2014

Inhoudsopgave	Pagina
Hoofdstuk I Inleiding	2
1.1. Aanleiding	
1.2. Samenwerking in het cultuurbeleid	
1.3. Samenwerking - begrippenkader	3
1.4. Bevindingen RRKC	
Hoofdstuk II Analyse samenwerkingsverbanden Rotterdam	4
2.1. Vormen van samenwerken	
2.2. Meerwaarde door samenwerking	6
2.3. Conclusies	7
2.4. Tot slot	8
Hoofdstuk III Acht Rotterdamse samenwerkingsverbanden	9
3.1. Witte de With, MAMA en TENT: 100% hedendaags	
3.2. De Muziekcoalitie en de muzieksector	10
3.3. Islemunda en het Rotterdams Wijktheater	11
3.4. Maritiem Museum Rotterdam en Het Havenmuseum	12
3.5. Museum Rotterdam en het OVMR	13
3.6. Operadagen Rotterdam en het Gergiev Festival	14
3.7. Het Residentie Orkest en het RPhO	15
3.8. De samenwerkingspartners van Theater Rotterdam	16
Hoofdstuk IV Procedure en werkwijze	17
4.1. Aanleiding: motie 'Naar een cultuur van samenwerking'	
4.2. Vraagstelling motie	
4.3. Werkwijze RRKC	18

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur heeft op verzoek van het college en de gemeenteraad acht samenwerkingsverbanden van Rotterdamse kunst- en cultuurinstellingen in kaart gebracht.¹ Hiermee beantwoordt de Raad aan een vraag van het college in relatie tot de motie 'Naar een cultuur van samenwerking' (2012). In het voorjaar van 2014 heeft de Raad gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van tweeëntwintig cultuurinstellingen over de samenwerkingsverbanden die in de motie worden genoemd. Sommige van deze instellingen zijn onder voorwaarde van tussentijdse evaluatie opgenomen in het Cultuurplan 2013-2016. De Raad heeft er bij die instellingen voor gekozen de inventarisatie van samenwerkingsverbanden te combineren met hun tussentijdse evaluatie.

De inventarisatie van samenwerkingsverbanden leest u in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 1 en 2 gaat de Raad eerst in op samenwerking in het stedelijk en landelijk cultuurbeleid en samenwerking in de Rotterdamse culturele sector. Hoofdstuk 4 handelt over de werkwijze.

In deze analyse wordt nader bekeken welke *samenwerkingsvormen* tussen deze tweeëntwintig culturele instellingen in Rotterdam bestaan, welke *meerwaarde* zij hebben en op welke *manier* zij zijn ontstaan. In deze analyse wordt alleen ingegaan op de specifieke samenwerkingsverbanden uit de motie. Er zijn in de Rotterdamse culturele sector evenwel veel meer voorbeelden van samenwerking.

1.2. Samenwerking in het cultuurbeleid

Samenwerking is een belangrijk thema in landelijk cultuurbeleid. In de beleidsbrief 'Cultuur verbindt: een ruime blik op cultuurbeleid' uit 2014 kondigt minister Bussemaker bijvoorbeeld aan de *samenwerking* tussen cultuur en andere maatschappelijke domeinen te zullen stimuleren. De samenwerking met andere sectoren maakt onderdeel uit van het beleid, omdat "creativiteit en innovatie voor de aanpak van verschillende maatschappelijke vraagstukken van groot belang zijn", aldus de minister.² De minister heeft bovendien specifiek voor de museumsector de 'bijdrage Samenwerking Musea' geïntroduceerd. Het doel van de deelregeling is om bijzondere en duurzame *samenwerking* van musea onderling al dan niet met andere maatschappelijke partners te stimuleren.³

In *De Cultuurverkenning* (juli 2014) schetst de Raad voor Cultuur een beeld van cultureel Nederland.⁴ Daarin speelt samenwerking ook een rol. Volgens de Raad voor Cultuur zal de *positionering van steden* toenemen. Kunst en cultuur spelen daarbij een belangrijke rol: culturele instellingen zullen daarom steeds meer op dit stedelijk belang inspelen. De samenwerking tussen culturele instellingen in stedelijke knooppunten zal daarom ook "steeds fijnmaziger" worden:

¹ De samenwerkingsverbanden: Witte de With, MAMA en TENT; WMDC, de Doelen, Codarts, Bird en Music Matters; Residentieorkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest; Rotterdamse Schouwburg, Ro Theater, Wunderbaum en Productiehuis Rotterdamse Schouwburg (Theater Rotterdam); Het Rotterdams Wijktheater en Cultuurwerkplaats IJsselmonde; Operadagen Rotterdam en het Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival; Het Havenmuseum en Maritiem Museum Rotterdam; OorlogsVerzetsMuseum Rotterdam en Museum Rotterdam

² Beleidsbrief 'Cultuur verbindt: een ruime blik op cultuurbeleid', juli 2014, pagina 2

³ De aanvragen van o.m. Het Havenmuseum/Maritiem Museum Rotterdam en Het Natuurhistorisch voor de deelregeling 'bijdrage Samenwerking Musea' zijn gehonoreerd

⁴ De Raad voor Cultuur publiceert zijn Cultuurverkenning in de aanloop naar zijn advisering in de lente van 2015 over de hoofdlijnen van het cultuurbeleid 2017-2020

Er ontstaan meer en soms ook onconventionele samenwerkingsverbanden; niet alleen binnen de productie- en afnamekolom (verticaal), maar vooral tussen podia, musea en gezelschappen onderling (horizontaal). Het delen van apparatuur en diensten tussen instellingen die bij elkaar in de buurt liggen, is nog beperkt. De raad verwacht dat dit in de nabije toekomst zal toenemen.⁵

In een reactie op De Cultuurverkenning onderstreept de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur de weerbaarheid bij Rotterdamse kunst - en cultuurorganisaties. De samenwerkingsverbanden tussen culturele instellingen in Rotterdam, of tussen de stad en (rand)gemeentes, tonen de veerkracht en het ondernemerschap in de culturele sector. De regionale samenwerking tussen kunst- en cultuurinstellingen valt in het bijzonder op:

De Rotterdamse Raad is zeer verheugd met de aandacht voor de rol van steden en metropoolvorming in het cultuurbeleid. Nu al ontstaan er in de regio Rotterdam verschillende samenwerkingen, bijvoorbeeld tussen culturele initiatieven in Dordrecht en Rotterdam. Deze nieuwe samenwerkingsverbanden, en met name die tussen de stad en zijn randgemeentes, verdienen de aandacht in lokaal cultuurbeleid.⁶

De sterke stedelijke positionering en de mogelijke focus op steden van culturele instellingen vergen wellicht aanpassingen in het kunst- en cultuurbeleid van de gemeente Rotterdam. Daarvoor is het eerst belangrijk om (nieuwe) vormen van samenwerking in de cultuursector te onderzoeken.

1.3. Samenwerking - begrippenkader

Samenwerking is een breed en ruim te interpreteren begrip. Sommige culturele instellingen onderhouden contacten met soms wel meer dan vijftig samenwerkingspartners. Soms betreft de 'samenwerking' een zakelijke overeenkomst, die contractueel is vastgelegd. Bijvoorbeeld voor het leveren van goederen en diensten. Andere instellingen werken alleen op onderdelen of in projecten samen en dan veel meer pragmatisch en spontaan. In deze analyse heeft de Raad het begrip 'samenwerking' opgevat als 'die handelingen die een inhoudelijke, praktische, financiële of kwalitatieve *meerwaarde* bewerkstelligen voor culturele instellingen en/of het publiek'. In alle gevallen is een *gezamenlijk doel* de inzet van de samenwerking.

1.4. Bevindingen RRKC

De Raad heeft slechts een beperkt aantal samenwerkingsverbanden geïnventariseerd. De Raad is in zijn inventarisatie veel voorbeelden van voorspoedige samenwerking tegengekomen. De samenwerking tussen de onderzochte instellingen speelt zich merendeels af op relatief veilige terreinen, zoals educatie en communicatie. Maar ook op de inhoud vindt men elkaar. De Raad is aangenaam verrast dat sommige grote instellingen zich bekommeren om het gehele veld. Wel is gebleken dat samenwerking geen *tovermiddel* is.

De inventarisatie heeft de Raad nieuwsgierig gemaakt naar méér vormen van samenwerking, zoals tussen de cultuursector en andere domeinen of samenwerking met instellingen buiten Rotterdam. Raad onderzoekt de diverse samenwerkingsvormen verder in zijn Sectoranalyse (2015).

⁵ Cultuurverkenning, Raad voor Cultuur 2014, pagina 16

⁶ <http://www.rrkc.nl/2014/07/02/reactie-rrkc-cultuurverkenning/>

Hoofdstuk 2. Analyse samenwerkingsverbanden Rotterdam

2.1. Vormen van samenwerken

In de Rotterdamse cultuursector wordt op veel manieren samengewerkt. Naar aanleiding van de gesprekken met ruim twintig culturele instellingen onderscheidt de Raad verschillende vormen van samenwerking.

a. Inhoudelijke samenwerking

Het Rotterdams Wijktheater werkt inhoudelijk samen met het lokaal cultuurcentrum (lcc) in IJsselmonde, Islemunda. Het Rotterdams Wijktheater produceert hier voorstellingen en draagt ook zorg voor de overige theaterprogrammering. Islemunda koos er voor om niet met een programmamanager te werken, maar met 'makers' die zelf het programma mogen vormen. De aanwezigheid en de activiteiten van makers zouden ook bijdragen aan een grotere dynamiek in het gebouw.

In een enkel geval maken instellingen *gezamenlijke producties*. De theatervoorstellingen 'Het Licht' (2013) en 'BLABLABLA...ACT NOW!' (2013) zijn voorbeelden van coproducties tussen de partners van Theater Rotterdam (Rotterdamse Schouwburg, Wunderbaum, Productiehuis Rotterdam en Ro Theater). Ook Operadagen Rotterdam is een voorbeeld van een inhoudelijke samenwerking: met de Doelen, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en verschillende andere partners wordt het inhoudelijk programma van Operadagen Rotterdam vormgegeven.

Het samenwerkingsverband 'Kunstblock' wordt niet specifiek in de motie genoemd, maar kwam in de gesprekken met de instellingen Witte de With, MAMA en CBK/TENT veelvuldig aan de orde.⁷ De samenwerkingspartners van het Kunstblock (naast bovengenoemde instellingen ook V2_ en WORM) organiseren en produceren gezamenlijk het festival De Wereld van het Witte de Withkwartier, de culturele talkshow De Derde Dinsdag en de maandelijkse kunstkoopavond 'Kunstavond'.

Inhoudelijk afstemming vindt plaats tussen het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Residentie Orkest te Den Haag. Zij hebben afspraken gemaakt over complementariteit van hun repertoires: het Residentie Orkest speelt het repertoire voor kleinere bezettingen, het Rotterdams Philharmonisch Orkest speelt het grote symfonische repertoire.

b. Op het gebied van educatie

Tussen de geraadpleegde instellingen vindt veel afstemming plaats over het *educatieaanbod*. Daarmee hopen ze de eigen zichtbaarheid te vergroten en meer afnemers en publiek te bereiken.

Op de Witte de Withstraat hebben MAMA, TENT en Witte de With hun educatieprojecten voor groepen uit het voorgezet onderwijs of het mbo gebundeld onder de naam *100% hedendaags*. De instellingen vormen gezamenlijk een 'keten' van hedendaagse beeldende kunst, zo concludeert de Raad in zijn advies Tussentijdse Evaluaties Cultuurplan

⁷ TENT is de tentoonstellingsruimte aan de Witte de Withstraat van het Centrum Beeldende Kunst Rotterdam (CBK). Het CBK maakt deel uit van het samenwerkingsverband Kunstblock, voornamelijk met de activiteiten van TENT

2013-2016. Docenten kunnen kiezen uit een ‘menu’ van activiteiten, gerelateerd aan de tentoonstellingen bij TENT, Witte de With en MAMA.

De muziekinstellingen de Doelen, de SKVR, Codarts, WMDC, Music Matters en het Rotterdams Philharmonisch Orkest stemmen hun educatieprojecten af via de *Muziekcoalitie*.⁸ Die afstemming leidt tot een aanbod van zgn. *doorlopende leerlijnen* op het gebied van muziekeducatie.⁹ Het aanbod van muziek-educatieve projecten presenteren zij op de gezamenlijke website www.overalmuziek.nl.

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Residentie Orkest maken samen enkele kinder- en familieconcerten.

Afstemming en samenwerking op het gebied van educatie is ook bij Theater Rotterdam aan de orde. Zo delen Wunderbaum en het Productiehuis een educatiemedewerker. Het Ro Theater en de Rotterdamse Schouwburg overwegen om op termijn hun educatieafdelingen te integreren.

c. *Communicatie*

Veel instellingen werken samen op het gebied van *communicatie*. Het Ro Theater en de Rotterdamse Schouwburg gaan daarin het verst: zij hebben sinds kort een gezamenlijk hoofd marketing. Andere instellingen besluiten een *gezamenlijke website* te lanceren, zoals bijvoorbeeld de samenwerkingspartners in de *Muziekcoalitie*, *100% hedendaags* en het *Kunstblock*.

Een andere vorm is het aankondigen van programma's via een *publiek event*. De instellingen in het Kunstblock kondigen hun programma's aan in de gezamenlijke talkshow *De Derde Dinsdag*.

Vaker maken instellingen gebruik van elkaars *communicatiekanalen*. Zo publiceren bijvoorbeeld Bird en de Doelen regelmatig programma's van andere instellingen via hun social mediakanalen. De communicatiemedewerkers van deze muziekinstellingen schakelen steeds vaker met elkaar. Deze pragmatische samenwerking beperkt zich niet alleen tot Rotterdam: ook wordt samenwerking op het gebied van communicatie met cultuurinstellingen en netwerken in andere steden gezocht.

Soms delen instellingen hun adressenbestanden met elkaar. Dit is het geval bij het Residentie Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Programma's van het Residentie Orkest worden ook aangekondigd door de Doelen.

d. *Delen van de backoffice*

Een vierde vorm van samenwerking is het *delen van de backoffice*. De grotere instellingen hebben de menskracht en de organisatie om administratieve taken gemakkelijker uit te voeren dan kleine

⁸ Het WMDC (World Music and Dance Centre) is de naam van het verzamelgebouw van Codarts, de SKVR en podium GROUNDS op de Pieter de Hoochweg

⁹ Een leerlijn is een beredeneerde opbouw van tussendoelen en inhouden naar een einddoel. Leerlijnen worden ontwikkeld om meer samenhang en continuïteit door leerjaren heen te geven (definitie: Stichting Leerplan Ontwikkeling)

(project)organisaties. De Doelen verricht bijvoorbeeld de administratie van een aantal kleinere externe events.

De beeldende kunstinstellingen op de Witte de Withstraat delen de backoffice voor de educatieactiviteiten in het kader van *100% hedendaags*. Ook delen de deelnemende instellingen aan Theater Rotterdam op onderdelen de backoffice, onder meer op het gebied van de communicatie. De samenwerkingspartners van het Kunstblock delen voor hun gezamenlijke activiteiten hun kennis, apparatuur en faciliteiten. De Raad voor Cultuur beschrijft dit als *horizontale* samenwerking.¹⁰

e. Fusies

Een laatste variant is samenwerking ten behoeve van een fusie. Met een fusie worden *functies en taken geïntegreerd*. Het Havenmuseum en het Maritiem Museum Rotterdam geven momenteel vorm aan een fusie. Op 1 oktober 2014 presenteert het nieuwe museum zich onder de naam *Maritiem Museum Rotterdam* aan het publiek. Het OorlogsVerzetsMuseum Rotterdam wordt op dit moment in Museum Rotterdam geïntegreerd. Het Rotterdamse verhaal van de bezetting en het verzet krijgen hierdoor een plek in Museum Rotterdam. Het gebouw van het OorlogsVerzetsMuseum wordt omgevormd tot educatief centrum; dit opent 1 januari 2015 onder de naam *Museum Rotterdam '40'45.NU* zijn deuren.

2.2. Meerwaarde door samenwerking

Welke *meerwaarde* kan samenwerking opleveren? Hierbij kunnen enkele aspecten worden onderscheiden.

Door samen te werken, vergroten instellingen hun *publieksbereik*. Door programma's op elkaar af te stemmen en die te presenteren op een gezamenlijke website, wordt een groter publiek bereikt.

Samenwerking leidt tot *een diverser aanbod*. Grotere instellingen laten geregeld events van beginnende organisaties plaatsvinden op hun podia. Daarmee worden deze (niche)programma's voor een groter publiek toegankelijk.

Afstemming en samenwerking tussen instellingen kan *talentontwikkeling* bevorderen. De samenwerking op het gebied van de Muziekcoalitie kan op termijn zorgen voor een nieuwe doorstroom van jong talent voor de kunstvakopleidingen bij Codarts. Het Ro Theater en het Productiehuis werken met jonge professionele talenten die zij in het samenwerkingsverband van Theater Rotterdam op termijn kunnen laten doorstromen.

¹⁰ Zie hoofdstuk 1: horizontale samenwerking vindt plaats tussen podia, musea en gezelschappen onderling

2.3. Conclusies

Deze inventarisatie geeft slechts een eerste blik op de vele samenwerkingsverbanden in de Rotterdamse culturele sector. De volgende noties zijn op basis van de gesprekken met de twintig instellingen opgesteld:

- a. Samenwerking komt het meest voor op terreinen waar de afzonderlijke instellingen weinig risico lopen om hun *eigenheid* te verliezen. In dit geval op het gebied van *communicatie* en *educatie*. Er zijn beduidend minder voorbeelden van inhoudelijke samenwerking.
- b. De meeste samenwerkingsverbanden ontstaan *op eigen initiatief*, omdat instellingen er zelf een *meerwaarde* in zien en hun *positie* willen versterken. Logische verbindingen komen tot stand waar instellingen in elkaars fysieke nabijheid verkeren, zoals bij de instellingen op de Witte de Withstraat. De ‘founding fathers’ van Operadagen hebben hun operaprogrammering gebundeld in Operadagen Rotterdam.
- c. *Inhoudelijke samenwerking* vindt, zo lijkt het, vooral plaats wanneer een *reële dreiging* zich voordoet of een *harde subsidievoorwaarde* wordt gesteld. De fusie of integratie van de musea¹¹ is een voorbeeld van een min of meer opgelegde inhoudelijke samenwerkingsvorm. Uiteraard zijn er ook inhoudelijke samenwerkingsverbanden die niet opgelegd zijn. Voorbeelden zijn de samenwerking tussen Rotterdams Wijktheater en Islemunda en het samenwerkingsverband Operadagen Rotterdam.
- d. Samenwerking, zo blijkt uit de gesprekken, is *geen tovermiddel*. Als instellingen samenwerken, kan dat tot meerwaarde leiden. In de praktijk verlopen sommige samenwerkingen echter behoorlijk stroef en mislukken ze soms. Dan blijken de inhoudelijke verschillen onoverkomelijk. Soms blijkt een samenwerking in de praktijk *onverwachts* te veel tijd en menskracht te kosten. Daar waar de samenwerking is gestopt of niet goed loopt, heeft de Raad geen verder onderzoek verricht.
- e. De Raad heeft van de instellingen *niet* gehoord dat samenwerking leidt tot grote *financiële meerwaarde*. In de praktijk levert samenwerking slechts *kleine besparingen* op, bijvoorbeeld door het delen van de backoffice. Wel is gebleken, dat instellingen met gelijkblijvende budgetten door samen te werken meer activiteiten ontplooiën. Voorbeelden zijn de instellingen in het Kunstblock en Operadagen Rotterdam. Zij kunnen door samenwerking *meer* doen met *minder* geld.
- f. De inbreng van de *kleinere instellingen* in de verschillende samenwerkingsverbanden is zeer verschillend. Soms is een kleinere instelling een sterke inhoudelijke partner, dan weer bestaat de samenwerking alleen uit het delen van de backoffice. De Raad vindt het interessant dat de samenwerking met gespecialiseerde, kleinere instellingen voor grote instellingen toegang kan bieden tot een andersoortig (niche)publiek. De rol van de grotere instellingen verdient in dit verband eveneens de aandacht. Zij ondersteunen soms beginnende organisatoren door de backoffice op zich te nemen of te helpen bij het schrijven van (beleids)plannen of subsidieaanvragen.

¹¹ De opgelegde samenwerking tussen de musea verloopt (na een aanvankelijk moeilijke start) uiteindelijk voorspoedig. Het Havenmuseum en Maritiem Museum Rotterdam verkeren in een (ver)gevorderd stadium van samenvoeging en de integratie van het OorlogsVerzetsMuseum in Museum Rotterdam krijgt concreet vorm, zo concludeert de Raad in zijn advies Tussentijdse Evaluaties Cultuurplan 2013-2016

- g. Een voorwaarde voor samenwerking is een goed onderling contact en een goede verstandhouding tussen de medewerkers bij deze instellingen.

2.4. Tot slot

Deze inventarisatie alleen is onvoldoende om de essentie van samenwerking in de Rotterdamse cultuursector te vangen. Samenwerkingsvormen tussen de *cultuursector en andere sectoren* kunnen nader worden geanalyseerd. In deze inventarisatie zijn die buiten beschouwing gebleven, omdat de Raad is gevraagd de *onderlinge* samenwerking tussen enkele specifieke instellingen in kaart te brengen. Door samenwerking te zoeken met andere sectoren, kan de kunstsector zijn markt of maatschappelijke relevantie vergroten.

In de gesprekken zijn ook voorbeelden genoemd van *samenwerking buiten Rotterdam*. Daarbij wordt soms de samenwerking met internationale partners gezocht. Een nadere analyse van deze typen samenwerking is nodig om mogelijke winstpunten voor de cultuursector te kunnen schetsen.

Hoofdstuk 3. Acht Rotterdamse samenwerkingsverbanden

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur is gevraagd de ontwikkelingen van acht samenwerkingsverbanden in kaart te brengen en daarbij de betrokken (tweeëntwintig) instellingen om hun inbreng te vragen. Ook is de Raad gevraagd nadrukkelijk aandacht te hebben voor de *kleinere instellingen*.

De Raad heeft met deze twintig instellingen gesprekken gevoerd. Met een deel van de instellingen is gesproken in het kader van de [Tussentijdse Evaluaties](#). De Raad heeft deze instellingen expliciet gevraagd naar het specifieke samenwerkingsverband dat in de motie is genoemd. In de gesprekken zijn veel meer samenwerkingsverbanden tussen deze en ander culturele instellingen aan bod gekomen, maar die zijn buiten beschouwing gelaten. De Raad zal in zijn Sectoranalyse (2015) nader ingaan op andere samenwerkingsverbanden en -vormen.

3.1. Witte de With, MAMA en TENT: 100% hedendaags

De drie beeldende kunstinstellingen MAMA, TENT en Witte de With werken nauw samen en dan met name op het gebied van *cultuureducatie* via het programma *100% hedendaags*. Het programma is bestemd voor leerlingen van het voortgezet onderwijs en mbo. Scholen kunnen kiezen uit een 'menu' van activiteiten, gerelateerd aan (een van) de tentoonstellingen in TENT, Witte de With en MAMA. Het programma bestaat uit een tentoonstellingsbezoek van een uur, plus desgewenst een workshop van een uur. De school kan ook de tentoonstellingen in alle drie de instellingen bezoeken, plus optioneel een workshop van een uur.

De instellingen vormen op de Witte de Withstraat gezamenlijk een 'keten' van hedendaagse beeldende kunst. Door de drie instellingen te bezoeken, krijgt de bezoeker een gedifferentieerd beeld van hedendaagse beeldende kunst.

Niet genoemd in de motie, maar in dit verband relevant, is het samenwerkingsverband *Kunstblock*. Dit is een samenwerking tussen Witte de With, MAMA, CBK (met tentoonstellingsruimte TENT), WORM en V2. Het doel van Kunstblock is om samenwerking tussen de instellingen te vergemakkelijken, zeker voor producties die de reikwijdte en organisatiekracht van de individuele instellingen te boven gaan. Kunstblock organiseert het festival De Wereld van het Witte de Withkwartier, De Derde Dinsdag en de maandelijkse *kunstkoopavond*. De samenwerking is *inhoudelijk* - er worden gezamenlijk programma's gemaakt - en op het gebied van *communicatie*. De deelnemende instellingen hebben een website gelanceerd voor de gezamenlijke activiteiten. Dit type samenwerking wordt door de Raad voor Cultuur omschreven als een *horizontale* samenwerking.

- Inbreng kleinere instellingen

Als kleine organisatie (4 fte) brengt MAMA een gelijkwaardige inbreng door een duidelijk eigen inhoudelijk perspectief op de hedendaagse beeldcultuur. In *100% hedendaags* resulteert dit in het tonen van werk van jonge makers en aanstaande kunstprofessionals. Als deelname aan een gezamenlijk project de financiële of personele draagkracht van de organisatie te boven gaat, ziet MAMA af van deelname.

- Verwacht resultaat

MAMA, TENT en Witte de With hebben het cultuureducatieve aanbod van beeldende kunst op de Witte de Withstraat door hun samenwerking beter op elkaar afgestemd. Voor dit educatieprogramma werken MAMA, TENT en Witte de With met een gezamenlijke *backoffice*. De Raad constateert in de tussentijdse evaluatie van deze instellingen dat de *keten beeldende kunst* door de samenwerking is versterkt, zeker waar het de zichtbaarheid en het publieksbereik betreft. De samenwerking levert op die manier ook een bijdrage aan een levendigheid op de Witte de Withstraat.

3.2. De Muziekcoalitie en de muzieksector

De Muziekcoalitie is een samenwerkingsverband van zes instellingen op het gebied van binnenschoolse muziekeducatie: de Doelen, de SKVR, Codarts, WMDC, Music Matters en het Rotterdams Philharmonisch Orkest.¹² De samenwerking bestaat enerzijds uit een structureel overleg tussen de directies van de zes instellingen. Anderzijds is het een praktische en inhoudelijke afstemming op het gebied van educatieprogramma's voor het basisonderwijs. Die afstemming leidt tot een aanbod van zgn. *doorlopende leerlijnen*. De instellingen zorgen er daarmee voor, dat de verschillende programma's elkaar aanvullen en dat er aanbod is voor elke leeftijdsgroep.

Via de website www.overalmuziek.nl presenteert de Muziekcoalitie projecten voor het basisonderwijs. Scholen kunnen zich via de website aanmelden voor activiteiten en kiezen voor een eenmalige kennismaking, een dagdeel met een muziekactiviteit of een langere verbintenis of doorlopende leerlijn. De Muziekcoalitie wordt gefinancierd door het Fonds voor Cultuurparticipatie en de gemeente Rotterdam. Met de co-financiers zijn prestatieafspraken gemaakt.

De Muziekcoalitie is een voortzetting van een samenwerkingsverband gericht op muziekeducatie dat vier jaar geleden al bestond: in de vorige Cultuurplanperiode zijn de deelnemende instellingen begonnen met het in kaart brengen van alle activiteiten op het gebied van muziekeducatie. Deze samenwerking is niet opgelegd door de gemeente.

Ook buiten de Muziekcoalitie werken muziekinstellingen veel samen, vooral op het gebied van *communicatie*. Zo werken de communicatiemedewerkers van de Doelen en Bird regelmatig samen en maken zij gebruik van elkaars communicatiekanalen. Ook hebben zij geregeld contact met communicatiemedewerkers van Music Matters, podium Grounds (in het WMDC), Jazz International en andere instellingen. Die samenwerking is er ook met organisaties en netwerken buiten de stad. Bird geeft geregeld tips over interessante programma's op podia *buiten de stad*. Zo onderhoudt Bird goede contacten met het Bimhuis en North Sea Jazz Club in Amsterdam en Cultuurpodium de Boerderij in Zoetermeer.

- Inbreng kleinere instellingen

Binnen de Muziekcoalitie leveren de grotere instellingen een ruimere financiële bijdrage dan de kleinere. Ook buiten de Muziekcoalitie is die solidariteit aanwezig: de grote instellingen zijn bijvoorbeeld vaak bereid ruimte 'om niet' beschikbaar te stellen. De grotere instellingen bieden ook incidenteel ondersteuning door beginnende organisaties te helpen met de administratie, marketing of het schrijven van subsidieaanvragen. De grotere

¹² Het WMDC (World Music and Dance Centre) is de naam van het verzamelgebouw van Codarts, de SKVR en podium GROUNDS op de Pieter de Hoochweg. De directeur van Grounds was bij het gesprek met de Raad aanwezig

instellingen lijken zich door de jaren heen steeds verantwoordelijker te voelen voor de gehele cultuursector.

- Verwacht resultaat

Het exacte bereik van de Muziekcoalitie is nog niet bekend. Er moet nog een evaluatie plaats vinden. De deelnemende instellingen menen zelf wel dat hun inspanningen tot resultaat hebben geleid: op meer dan 100 basisscholen wordt nu aan muziekonderwijs gedaan. Voor Codarts heeft de afstemming tussen de muzikeducatie-instellingen eveneens een duidelijke meerwaarde, met name op het gebied van scouting van talent. Succesvolle, kleinschalige projecten kunnen bovendien voor een groter publiek toegankelijk worden gemaakt.

Een voorbeeld is 'Multi Jam', een programma van Winston's Muziekschool om kinderen in de bovenbouw te laten kennismaken met muziek.¹³ Dit project vindt plaats bij WMDC (op podium Grounds). De instellingen in de Muziekcoalitie hebben het voornemen om dit muziekproject jaarlijks in de Doelen te laten plaatsvinden en het zo uit te laten groeien tot een groot evenement. Zo worden de educatieprojecten voor een groter publiek toegankelijk.

Het samenwerkingsverband De Muziekcoalitie levert naar eigen zeggen geen grote kostenbesparingen op. Het gaat doorgaans om kleine budgetten en kleine besparingen. De kleinere instellingen leunen soms op de grote, in de zin dat de backoffice wordt gedeeld. Zo neemt de Doelen de administratie op zich van een aantal kleinere, externe events, waaronder het Red Ear Festival.

3.3 *Islemunda en het Rotterdams Wijktheater*

Het Rotterdams Wijktheater (RWT) is de grootste van de vier programmapartners van *Islemunda*, het onlangs geopende nieuwe lokale cultuur centrum (lcc) in de wijk IJsselmonde. Een lokaal cultuurcentrum is een ontmoetingsplek voor bewoners en een cultureel podium met programmering. Het zorgt voor laagdrempelig cultuuraanbod voor bewoners van de (specifieke) wijk. Het lcc *Islemunda* is begin 2014 geopend en heeft een theater-/muziekzaal met 120 stoelen, een filmzaal met 50 stoelen en 4 studio's voor divers gebruik.

Het RWT produceert in de locatie van *Islemunda* voorstellingen en draagt ook zorg voor de overige theaterprogrammering. Er is geen sprake van een opgelegde samenwerking. De gemeente vroeg het RWT in 2012 om na te denken over een samenwerkingsrelatie met het nog te openen lcc. De inhoudelijke visie en de aanpak van *Islemunda* gaven destijds voor het RWT mede de doorslag om zich in *Islemunda* te vestigen: in de voorbereidingsfase werd ervoor gekozen om 'makers' en niet een programmamanager te laten programmeren. *Islemunda* en het Rotterdams Wijktheater hebben besloten inhoudelijk samen te werken vanuit de overtuiging en de verwachting dat de aanwezigheid en de activiteiten van makers een grotere dynamiek veroorzaken in het gebouw.

¹³ Winston's Muziekschool biedt een digitale muziekmethode voor groep 1 t/m 8, waarbij groepsleerkrachten met een eenmalige korte training leren hoe zij zelf ritmische muzieklessen in hun klas kunnen geven

- Inbreng kleinere instellingen

Het RWT en Islemunda vullen elkaar naar eigen zeggen aan in de wijkgerichte aanpak en het organiseren van laagdrempelige activiteiten voor de buurt. De programmering en de productie bij Islemunda ging pas begin 2014 van start. De exacte uitwerking van de samenwerking moet nog blijken.

- Verwacht resultaat

De meerwaarde van de samenwerking tussen RWT en Islemunda is in beginsel niet gericht op de besparing van middelen. De winst wordt gehaald uit de *inhoudelijke* en *facilitaire* meerwaarde, voor de *theaterprogrammering* en de *ingebruikname van het pand*.

3.4. Maritiem Museum Rotterdam en Het Havenmuseum

In de Cultuurplanaanvragen voor 2013-2016 hebben het Maritiem Museum Rotterdam en Het Havenmuseum een vergaande onderlinge samenwerking aangekondigd: het Maritiem Museum zou de publiekstaken van Het Havenmuseum overnemen. In de beschikkingen voor beide musea werd als subsidievoorwaarde gesteld dat zij een gezamenlijk beleidsplan moeten indienen. Daaruit zou een gedeelde verantwoordelijkheid moeten blijken ten aanzien van *alle* museale taken. Dit beleidsplan (Masterplan) is vervolgens door beide musea opgesteld. Daarin wordt geschetst op welke manier de fusie in de Cultuurplanperiode 2013-2016 gerealiseerd moet worden. De Raad heeft het Maritiem Museum Rotterdam en Het Havenmuseum voor de zomer van 2014 tussentijds geëvalueerd.

De samenwerking tussen beide musea in voorbereiding op de fusie is in volle gang: de exploitatie van de havenbekkens is per 1 januari 2013 ondergebracht bij de nieuwe stichting Erfgoedhavens Rotterdam, dat dezelfde Raad van Toezicht heeft als het nieuwe museum. Op die manier blijven de organisaties bestuurlijk met elkaar verbonden. Op 1 oktober 2014 wordt de nieuwe merkidentiteit van het nieuwe Maritiem Museum gepresenteerd. Per 1 januari 2015 gaat het nieuwe museum als één juridische organisatie verder. Uiteindelijk zullen de meeste onderdelen van Het Havenmuseum worden ondergebracht bij het nieuwe museum, dat de naam *Maritiem Museum Rotterdam* zal gaan dragen.

Het nieuwe Maritiem Museum is een samenvoeging van het huidige Maritiem Museum Rotterdam met de fysieke infrastructuur en de publieksfunctie van Het Havenmuseum. Daarbij gaan verschillende museale taken, zoals *beheer*, *behoud* en *presentatie* van de collecties, alsook *educatie* en *onderzoek*, samen. Het nieuwe Maritiem Museum neemt voor een deel van de collectie van Het Havenmuseum de zorg voor het onderhoud en het beheer op zich. De buitenruimte wordt als presentatieplek bij het nieuwe museum betrokken. De Raad heeft er vertrouwen in dat de samenwerking tussen het Maritiem Museum Rotterdam en Het Havenmuseum leidt tot een goede afwikkeling van de fusie.

Door het Mondriaan Fonds werd de duurzame samenwerking tussen beide musea met het plan 'Erfgoedhavens Rotterdam' in juni 2014 positief beoordeeld.¹⁴ Met het plan willen de musea het maritieme verhaal met het maritieme veld overbrengen op een breder publiek. Het Mondriaan Fonds: "Sterk in het plan is ook de koppeling met het Scheepvaart- en Transportcollege, zodat leerlingen ervaring opdoen met werken op schepen

¹⁴ http://www.mondriaanfonds.nl/Nieuws/item/2014_06_30_Toekenningen_Samenwerking_Musea/

en tegelijkertijd geïnteresseerden achtergrondinformatie krijgen over de ontwikkelingen in de Rotterdamse haven.”

Buiten het verband van deze inventarisatie, wordt met veel andere partners samengewerkt. Het nieuwe Maritiem Museum gaat samenwerken met de Erasmus Universiteit Rotterdam om onderzoek te doen naar o.a. de Rotterdamse Haven.

- Inbreng kleinere instellingen

Een van de grootste uitdagingen op het gebied van de behoud- en beheertaak is het samenvoegen van de collecties van Het Havenmuseum en van het Maritiem Museum. De herijking van de gehele collectie van het nieuwe museum vindt dit jaar plaats. Uiteindelijk wordt de collectie van het nieuwe museum van gelijkwaardige kwaliteit als de collectie van het huidige Maritiem Museum en krijgt het dezelfde museale status. Daarom wordt binnenkort een begin gemaakt met een ontzameltraject.

- Verwacht resultaat van de fusie

De fusie leidt onder andere tot de ontwikkeling van de buitenruimte tot tentoonstellingsruimte. Dat biedt mogelijkheden om de presentatie en de aantrekkingskracht van het museum te vergroten. Daarnaast kan er door de fusie makkelijker kennis over educatie, marketing en communicatie en de technische dienst worden gedeeld. Een fusie zou weliswaar geld moeten opleveren, maar in het nieuwe museum ontbreken nog enkele vitale functies. Zo ontbreekt in het nieuwe museum een Hoofd Beleid voor de collectie van het Havenmuseum. Die functie werd eerder door de vrijwilligers ingevuld. De aansturing van de vrijwilligers zal ook moeten worden ingebed. Het nieuwe museum heeft dadelijk een van de grootste buitencollecties van Nederland, maar geen theoretische kennis over die objecten in huis. Het bemannen van die functies levert daarom naar verwachting geen besparingen op: het zal geld gaan kosten.

3.5. Museum Rotterdam en de integratie van het OorlogsVerzetsMuseum

Bij de vaststelling van het Cultuurplan 2013-2016 heeft het college Museum Rotterdam de opdracht gegeven het OorlogsVerzetsMuseum Rotterdam (OVMR) te integreren. Ook de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur stelde dit voor in het Cultuurplanadvies 2013-2016. Voor deze integratie heeft Museum Rotterdam in 2013 en 2014 een extra bedrag van € 400.000 per jaar ontvangen. Museum Rotterdam is voor de zomer van 2014 door de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur tussentijds geëvalueerd. De integratie van het OVMR in Museum Rotterdam lijkt voorspoedig te verlopen. Zolang er nog geen nieuwe vaste locatie voor Museum Rotterdam is, zal de ruimte van het OVMR bij de Coolhaven in gebruik blijven. De locatie wordt momenteel omgevormd tot educatief centrum met de naam *Museum Rotterdam '40'45.NU*. Op 1 januari 2015 opent het zijn deuren. Daar zijn de nodige argumenten voor: de financiering van het educatief centrum is gerealiseerd specifiek voor deze locatie, de ruimte is goedkoop en een groot aantal schoolkinderen weet de weg via de scholen naar deze locatie al te vinden. De Raad verwacht weinig problemen rond de verdere integratie van het OorlogsVerzetsMuseum in Museum Rotterdam.

Naast de samenwerking met het OorlogsVerzetsMuseum in het kader van de integratie werkt Museum Rotterdam inhoudelijk met veel andere partners samen. Zo wordt onder andere met het Stadsarchief en met Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR) samengewerkt om vorm te geven aan het *Verhaal van Rotterdam*.

- Inbreng kleinere instellingen

De musea werken naar eigen zeggen al jaren samen. In 2006 is de samenwerking begonnen: toen hebben de tentoonstellingsmakers van Museum Rotterdam geholpen met de opstelling van het OorlogsVerzetsMuseum aan de Coolhaven. Vanaf die tijd is er ook sprake van financiële integratie, de medewerkers hebben sindsdien dezelfde cao. Op dit moment wordt op steeds meer gebieden fysiek samengewerkt. Het personeel van het OorlogsVerzetsMuseum zal worden geïntegreerd in de organisatie van Museum Rotterdam.

- Verwacht resultaat

De feitelijke integratie van het OVMR in Museum Rotterdam voltrekt zich pas in 2015. Daarom is momenteel geen rapportage mogelijk over de resultaten van de integratie.

3.6. Operadagen Rotterdam en het Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival

Operadagen Rotterdam en het Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival zijn samenwerkingsverbanden *op zichzelf*. Tussen Operadagen Rotterdam en het Gergiev Festival wordt momenteel op beperkte schaal samengewerkt.

Zo bestaat Operadagen Rotterdam bij de gratie van samenwerking: in 2005 is het festival opgericht door de zgn. ‘founding fathers’: de Doelen, Rotterdamse Schouwburg, Luxor Theater, Rotterdams Philharmonisch Orkest en Rotterdam Festivals. Er werd een stichting opgericht om het festival te organiseren en inhoudelijk vorm te geven. Met deze ‘founding fathers’ werkt het festival nog steeds nauw samen op organisatorisch, financieel en inhoudelijk gebied. Met zijn founding fathers stemt Operadagen Rotterdam af over de *locaties* en het *programma*.

Het Gergiev Festival vindt in het Rotterdams Philharmonisch Orkest zijn belangrijkste samenwerkingspartner. Het festival maakt gebruik van de marketing, kaartverkoop, sponsoring en *finance* van het orkest. Ook speelt het orkest op het festival, naast vele andere (internationale) ensembles. Een andere belangrijke partner is de Doelen. Het Gergiev Festival krijgt van de Doelen een kwantumkorting op de huur van de zalen. Verder wordt per editie inhoudelijk samengewerkt met verschillende andere partners. Het festival zoekt in samenspraak met zijn partners ook geschikte extra locaties, om in te zetten als alternatieve speelplekken. Zo werd in 2012 en in 2013 een samenwerking aangegaan met de Wereldhavendagen. In het Nieuw Rotterdams Café (NRCafé) werd in 2013 een lunchconcert gegeven. Ook in de Bijenkorf en in de Laurenskerk werden concerten gegeven.

Zowel de Operadagen Rotterdam als het Gergiev Festival zijn in het huidige Cultuurplan flink gekort. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur heeft in zijn Cultuurplanadvies voorgesteld dat de twee jaarlijkse festivals als biënnales verder gaan, zodat zij om en om plaatsvinden. Dit advies is niet overgenomen door het college. De twee organisaties hebben hier zelf ook geen gehoor aan gegeven, omdat volgens hen jaarlijkse edities noodzakelijk zijn voor een gestage publieksontwikkeling. Al eerder hebben beide festivals op eigen initiatief overleg gevoerd over een mogelijke fusie. Dat plan was echter snel van tafel, omdat de programmeringsprofielen van beide festivals te veel van elkaar verschillen. Beide festivals concludeerden, dat ze onafhankelijk van elkaar wilden blijven.

- Inbreng kleinere instellingen

Niet van toepassing. De beide instelling zijn van vergelijkbare grootte.

- Verwacht resultaat

Het Gergiev Festival en Operadagen Rotterdam zien allebei kansen voor meer samenwerking, vooral op het gebied van publieksbenadering en het werken met nieuwe makers. De communicatie en de inzet van social media zou meer op elkaar kunnen worden afgestemd, maar dit voornemen is nog niet uitgewerkt. De samenwerking van beide festivals met hun samenwerkingspartners leidt niet tot een financiële besparing, maar tot een groter rendement van gematchte budgetten. Er kunnen meer activiteiten worden ontwikkeld dan uitsluitend met het eigen budget mogelijk is.

3.7. Het Residentie Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest

In de aanloop naar het huidige Cultuurplan is het orkestbestel en de landelijke Basisinfrastructuur (BIS) herzien. In die herziening werd aan het Residentie Orkest een lagere subsidie toegekend dan voorheen. Ook stelde het Rijk een additioneel bedrag in het vooruitzicht voor structurele samenwerking tussen het Residentie Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. De gemeentebesturen van Rotterdam en Den Haag sloten een bestuurlijk overeenkomst met het ministerie over de verdeling van de beschikbare middelen en het additionele bedrag voor orkesten in de Basisinfrastructuur in de 'regio West'. Het Rijk kende voor de Basisinfrastructuur 2013-2016 (BIS) aan de twee orkesten in de regio West tezamen € 7 miljoen toe en voor beide orkesten tot en met 2016 jaarlijks € 500.000 voor hun structurele samenwerking.

De organisaties werken vooral samen op het gebied van *educatie*. Zij maken samen kinder- en familieconcerten, zoals de voorstelling 'King of games'. De instellingen wisselen voor *marketingdoeleinden* adressenbestanden uit en ook is er een gezamenlijke brochure voor de Metropool Serie. Voor deze serie is een gelijke prijsstelling van de entrees afgesproken. De Doelen werkt ook met het Residentie Orkest samen op het gebied van de communicatie. De orkesten tasten de mogelijkheden af om musici uit te wisselen. Als gevolg van veranderingen in de aanstellingen en de cao's is daarover nog geen helderheid. De orkestleden werken nu merendeels met deeltijdaanstellingen met een beschreven urenomvang.

De formele samenwerking tussen het Residentie Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Daarin hebben de orkesten afspraken gemaakt over *complementaire repertoires*: het Rotterdams Philharmonisch Orkest speelt het grote symfonische repertoire, het Residentie Orkest het repertoire voor kleinere bezettingen. Uitvoeringen van het Residentie Orkest in het kader van de Metropool Serie worden in de Doelen geprogrammeerd.

- Inbreng kleinere instellingen

Niet van toepassing, want de orkesten zijn van gelijksoortige omvang.

- Verwacht resultaat

De samenwerking tussen de twee orkesten op het gebied van educatie en de kindervoorstellingen leidt naar eigen zeggen tot positieve financiële resultaten. De twee orkesten hebben naar eigen zeggen plannen om meer met de conservatoria samen te werken, voor stages en talentontwikkeling. Vanouds zijn er relaties tussen het Rotterdams Philharmonisch Orkest en

Codarts en tussen het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium. Deze organisaties bereiden een gezamenlijke talentendag voor, in 2014.

3.8. De samenwerkingspartners van Theater Rotterdam

Theater Rotterdam is een coalitie van de Rotterdamse Schouwburg, Productiehuis Rotterdam, Wunderbaum en het Ro Theater. Deze partners hebben de intentie om op verschillende manieren samen te werken. Zo onderzoeken zij het model waarin zij onder één artistieke leiding verder gaan. De raden van toezicht van Rotterdamse Schouwburg en Ro Theater overleggen op dit moment intensief met elkaar over mogelijke vormen van samenvoeging in de periode 2017-2020. Met het oog op externe financiers willen zij één organisatie voor presentatie en productie, die meerdere rechtspersonen omvat.

De coalitie is in de loop van 2011 tot stand gekomen en heeft gezamenlijk een aanvraag ingediend voor het Rotterdamse Cultuurplan 2013-2016. In de aanloop naar het nieuwe Cultuurplan, stonden alle productiehuisen onder druk. Door de samenwerking werd de dreiging rond de financiering van Productiehuis Rotterdam weggenomen.

De samenwerking tussen de partners van Theater Rotterdam krijgt momenteel inhoudelijk en organisatorisch vorm. Dat is vooral op *praktisch* en *organisatorisch* gebied, en op het *artistiek-inhoudelijke* vlak in de vorm van gezamenlijke producties. De meest zichtbare uitingen van inhoudelijke samenwerking waren voor het publiek de drie avondprogramma's van Theater Rotterdam, waaraan alle partners deelnamen. De locatievoorstelling van Wunderbaum, waaraan het Ro Theater actief deelnam, 'De komst van Xia' (2013, op de Hofbogen) was de eerste gemeenschappelijke artistieke uiting van Theater Rotterdam. De partners maken bovendien ook de gezamenlijke programma's *Het Licht* (2013) en *BLABLABLA....ACT NOW!* (2014).

Juist op het gebied van *communicatie* wordt samengewerkt. De Rotterdamse Schouwburg en het Ro Theater hebben sinds het voorjaar van 2014 een gezamenlijk hoofd van de marketingafdelingen.

De instellingen in Theater Rotterdam werken ook steeds meer samen op het gebied van *educatie*. Het Productiehuis en Wunderbaum delen een educatiemedewerker.

Het Ro Theater wordt als locatie gebruikt als middenzaal voor de programmering van de Schouwburg.

- Inbreng kleinere instellingen

De twee producerende groepen, het kleinere Wunderbaum en het Ro Theater, wisselen *acteurs* en *expertise uit*. Het Productiehuis zorgt binnen de Rotterdamse Schouwburg voor de aanwas van nieuw talent. Voor wat betreft de doorstroom van talent vanuit het Productiehuis, wordt meer afstemming gezocht met het Ro Theater.

- Verwacht resultaat

De samenwerking heeft volgens de instellingen in Theater Rotterdam 'winst' opgeleverd: de deelnemende organisaties doen "voor een lager bedrag hetzelfde", zo niet méér. Theater Rotterdam zoekt naar mogelijkheden voor kostenreductie door samenwerking op facilitair gebied. Ook wordt er afgestemd voor het gebruik van zalen, bijvoorbeeld voor repetities.

Hoofdstuk 4. Procedure en werkwijze

4.1. Aanleiding: motie 'Naar een cultuur van samenwerking'

In november 2012 heeft de Rotterdamse gemeenteraad tijdens de begrotingsbehandeling van het Cultuurplan 2013-2016 de motie 'Naar een cultuur van samenwerking' aangenomen. In de motie wordt het college verzocht te rapporteren over het verloop van samenwerkingsverbanden, halverwege de looptijd van de Cultuurplanperiode. Het college heeft de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur gevraagd:

- a. “de ontwikkelingen van de diverse samenwerkingsverbanden in kaart te brengen en
- b. daarbij conform de wens van de gemeenteraad inbreng te vragen aan de betrokken instellingen en nadrukkelijk aandacht te hebben voor de kleinere instellingen”.¹⁵

De Raad draagt zijn input ter afdoening van de motie uiterlijk 1 september over aan de wethouder.

4.2. Vraagstelling motie

In de motie wordt gevraagd te rapporteren over de volgende negen samenwerkingsverbanden:

1. Witte de With, MAMA en TENT
2. WMDC, de Doelen, Codarts, Bird en Music Matters¹⁶
3. Residentieorkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest
4. De samenwerkingspartners van Theater Rotterdam
5. Rotterdams Wijktheater en Cultuurwerkplaats IJsselmonde
6. Operadagen Rotterdam en het Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival
7. Maritiem Museum Rotterdam en Het Havenmuseum
8. OorlogsVerzetsMuseum en Museum Rotterdam
9. De samenwerkende partners van Maas en de Gouvernestraat¹⁷

In de motie wordt geconstateerd dat:

- Het nieuwe Cultuurplan uitgaat van meer samenwerking tussen culturele instellingen, om zo meer te kunnen doen met minder kosten;
- Daarom diverse samenwerkingsverbanden tussen culturele instellingen 'voorschrijft'.

¹⁵ In de brief *betreft: input voor afdoening motie 'Naar een cultuur van samenwerking'*, kenmerk 14MOD1528/1343195, 3 februari 2014.

¹⁶ Met deze muziekinstellingen is vooral gesproken over de zgn. Muziekcoalitie. Daaraan neemt het Rotterdams Philharmonisch Orkest ook deel. Omdat met het orkest al werd gesproken in verband met de andere samenwerkingsrelaties die in de motie worden genoemd, is het RPhO niet voor dit specifieke gesprek uitgenodigd. Bird neemt niet deel aan de Muziekcoalitie, maar nam wel deel aan het gesprek.

¹⁷ De samenwerking tussen MAAS en de Gouvernestraat had betrekking op het gezamenlijk betrekken en bespelen van het pand aan de Gouvernestraat. Nu MAAS is verhuisd naar komt de inventarisatie van dit samenwerkingsverband te vervallen.

Voorts wordt in de motie gesteld dat (“overwegende dat”):

- Samenwerking tussen instellingen op zich een goede zaak is;
- Dit in de praktijk wel eens weerbarstig is en kan leiden tot wrijving, wantrouwen of focus op de organisatie i.p.v. culturele activiteiten;
- Diverse samenwerkingsverbanden niet vrijwillig tot stand zijn gekomen;
- Diverse samenwerkingsverbanden gevormd worden door één grote en een of meerdere kleine partners.

4.3. Werkwijze Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur

Tot de instellingen die door de Raad tussentijds werden geëvalueerd, behoren Het Havenmuseum en het Maritiem Museum Rotterdam, het OorlogsVerzetsMuseum en Museum Rotterdam, de samenwerkingspartners van Theater Rotterdam en de instellingen Witte de With, MAMA en TENT. Bij de evaluatie van deze instellingen is expliciet aandacht besteed aan het samenwerkingsverband zoals die in de motie is genoemd. De tussentijdse evaluatie van deze instellingen heeft als basis gediend voor deze inventarisatie. Het advies Tussentijdse Evaluaties Cultuurplan 2013-2016 is eind augustus 2014 verschenen.

Met de overige instellingen die in een samenwerkingsverband in de motie worden genoemd, heeft de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur in de maand juni groeps gesprekken en/ of individuele gesprekken gevoerd. De Raad heeft in deze gesprekken de volgende aspecten in relatie tot samenwerking aan de orde gesteld:

- Hoe ziet de samenwerking eruit?
- Is de samenwerking vrijwillig tot stand gekomen of opgelegd door de gemeente?
- Wat is de inbreng van de individuele instellingen in de samenwerking?
- Hoe verloopt de samenwerking tot nu toe en wat zijn plannen voor de toekomst?
- Wat zijn de resultaten van de samenwerking, in inhoudelijke en financiële zin?
- Heeft de samenwerking geleid tot minder kosten?

Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur
Postbus 2800
3000 CV ROTTERDAM

Kantooradres
Mauritsweg 35, 3012 JTROTTERDAM

t 010 433 58 33
f 010 413 51 95
e rrkc@rrkc.nl

www.rrkc.nl

September 2014